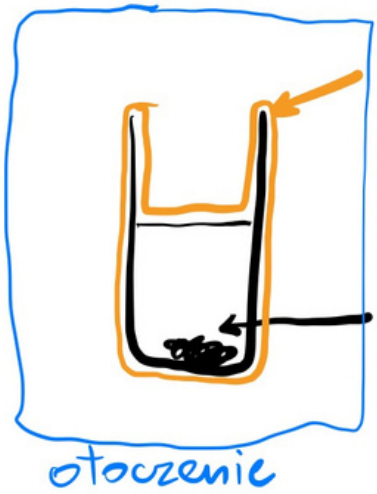
Termochemia - energia i układ

Układ stanowią wyodrębnione substancje w określonym fragmencie przestrzeni

Otoczenie to wszystko co znajduje się poza układem.

$$NaOH_{(s)} \xrightarrow{H_2O} Na^+ + OH^-$$

Wyróżniamy trzy typy układów:

zamknięty - wymienia energię z otoczeniem, nie wymienia masy z otoczeniem.

otwarty - wymienia energię i masę z otoczeniem.

izolowany - nie wymienia energii i masy z otoczeniem.

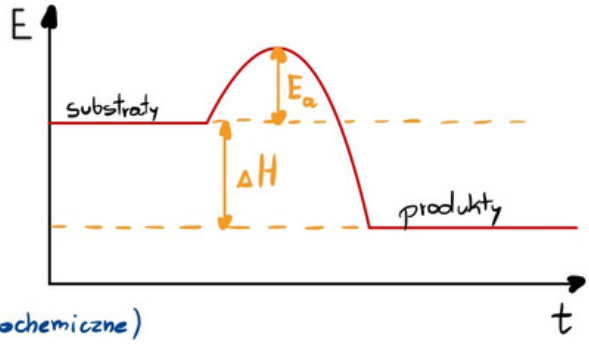
Julia Kasbrylak juliakasbrylak@gmail.com

ZMIANA ENTALPII UKŁADU ΔH

to wymiana energii w postaci ciepła między układem a otoczeniem. ΔH często nazywamy efektem energetycznym reakcji, który dzieli procesy na:

egzotermiczne ($\Delta H < 0$)

energia cieplna jest przekazywana z układu do otoczenia ($E_{produktów} < E_{substratów}$).

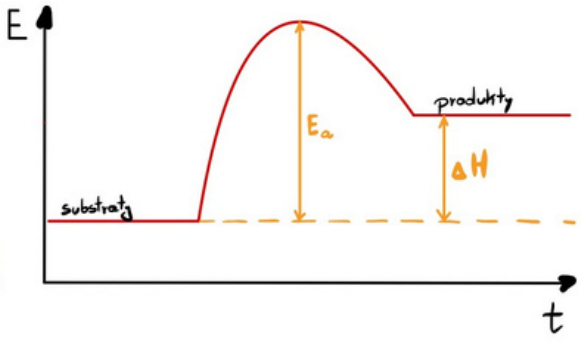

np. $NaOH_{(s)} \xrightarrow{H_2O} Na^+ + OH^- \quad \Delta H < 0$ lub

$NaOH_{(s)} \xrightarrow{H_2O} Na^+ + OH^- + E$ (równanie termochemiczne)

podczas rozpuszczania $NaOH$ w H_2O energia jest przekazywana do wody, woda ogrzewa naczynie i w ten sposób ciepło jest przekazywane z układu do otoczenia.

endotermiczne ($\Delta H > 0$)

energia cieplna jest pobierana do układu z otoczenia ($E_{produktów} > E_{substratów}$).

np. $CaCO_3 \longrightarrow CaO + CO_2 \quad \Delta H = 89\ kJ$

$CaCO_3 + 89\ kJ \longrightarrow CaO + CO_2$

Reakcja zachodzi w wyniku ogrzewania tygla zawierającego stały $CaCO_3$. Bez grzewania reakcja nie zachodzi.

Kurs maturalny- Stechiometria
samurajchemiczny.elms.pl

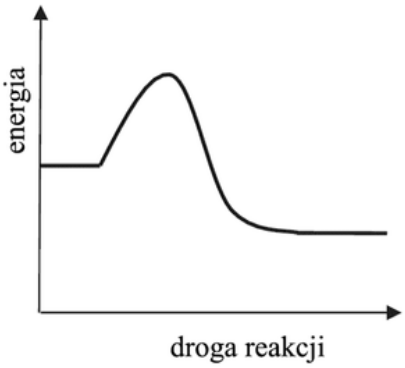
Julia Kasbrylak juliakasbrylak@gmail.com

5.1

Zadanie 8. *(2 pkt)*

Na poniższym wykresie przedstawiono zmiany energii układu podczas pewnej reakcji.

8.1. Zaznacz na wykresie energię aktywacji zachodzącego procesu (E_a) oraz zmianę entalpii tej reakcji (ΔH).

8.2. Uzupełnij zdania – wpisz typ procesu opisanego w podpunkcie 8.1. ze względu na efekt energetyczny (zdanie 1.) i podkreśl odpowiednie wyrażenie dotyczące zmiany entalpii tej reakcji (zdanie 2.).

1. Na wykresie przedstawiono zmiany energii układu podczas reakcji ..... .
2. Zmianę entalpii opisanego procesu przedstawia nierówność ($\Delta H < 0$ / $\Delta H > 0$).

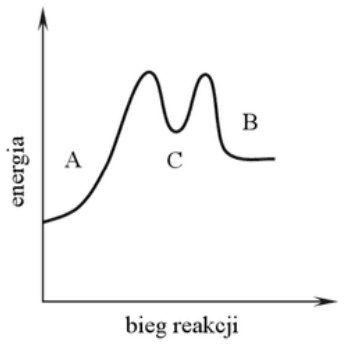
Zadanie 17. (0–1)

Pewien proces, w którym związek A zostaje przekształcony w związek B, przebiega w dwóch etapach.

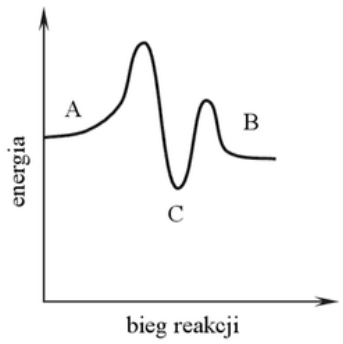
Etap 1.	A → C	$\Delta H < 0$
Etap 2.	C → B	$\Delta H > 0$

Przeanalizuj poniższe wykresy i ustal, który z nich odpowiada opisanej przemianie.

I

II

Opisaną przemianę poprawnie zilustrowano na wykresie ..... .

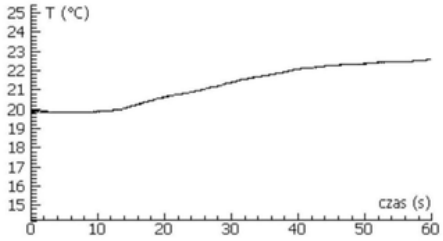
Kurs maturalny- Stechiometria
samurajchemiczny.elms.pl

Julia Kasbrylak juliakasbrylak@gmail.com

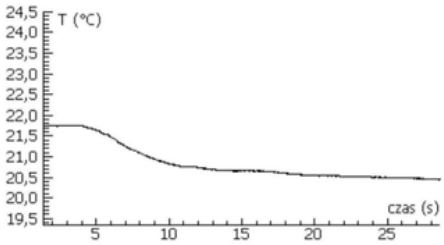
5.2

🕮 *Informacja do zadań 10. – 12.*

Przeprowadzono doświadczenie, w którym rejestrowano wartości temperatury podczas rozpuszczania wodorotlenku sodu a następnie azotanu(V) amonu w wodzie. Rezultaty wykonanych pomiarów przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 1. Wskazania termometru w czasie rozpuszczania wodorotlenku sodu w wodzie.

Wykres 2. Wskazania termometru w czasie rozpuszczania azotanu(V) amonu w wodzie.

Zadanie 10. *(2 pkt)*

Określ efekt energetyczny rozpuszczania w wodzie wodorotlenku sodu i azotanu(V) amonu. W tym celu uzupełnij następujące zdania.

Rozpuszczanie wodorotlenku sodu w wodzie jest procesem .....,

ponieważ w czasie tego procesu temperatura .....

Rozpuszczanie azotanu(V) amonu w wodzie jest procesem .....,

ponieważ w czasie tego procesu temperatura .....

Zadanie 11. *(1 pkt)*

Spośród poniższych zdań wybierz to, które jest poprawnie sformułowanym wnioskiem na temat efektów energetycznych procesów rozpuszczania związków jonowych w wodzie, jaki można wyciągnąć na podstawie tego doświadczenia.

A. Na podstawie wyników tego doświadczenia nie można wnioskować o efekcie cieplnym rozpuszczania związków jonowych w wodzie, ponieważ wodorotlenek sodu i azotan(V) amonu nie są związkami jonowymi.
B. Rozpuszczaniu związków jonowych w wodzie zawsze towarzyszy wydzielenie ciepła.
C. Rozpuszczaniu związków jonowych w wodzie zawsze towarzyszy pochłonięcie ciepła.
D. Rozpuszczaniu związków jonowych w wodzie może towarzyszyć wydzielenie lub pochłonięcie ciepła.

Kurs maturalny- Stechiometria
samurajchemiczny.elms.pl

Julia Kasbrylak juliakasbrylak@gmail.com

5.3

Informacja do zadań 35. – 37.

W reakcji przebiegającej według równania $2CO_{2(g)} \rightleftarrows 2CO_{(g)} + O_{2(g)}$ *w pewnych warunkach ciśnienia i temperatury ustalił się stan równowagi. Entalpia tego procesu* $\Delta H > 0$.

Zadanie 36. ***(1 pkt)***

Określ, czy reakcja rozkładu tlenku węgla(IV) w tych warunkach ciśnienia i temperatury jest reakcją egzotermiczną, czy endotermiczną.

.....

Zadanie 13. ***(1 pkt)***

Efekt energetyczny pewnej reakcji scharakteryzowano następująco: nastąpiło przekazanie energii z otoczenia do układu; energia wewnętrzna układu wzrosła.

Analizując tekst określ, czy reakcja jest egzoenergetyczna czy endoenergetyczna.

Reakcja jest: .....

Zadanie 8. ***(1 pkt)***

W dwóch probówkach znajdowała się woda destylowana o temperaturze 25 °C. Do probówki I wprowadzono pewną liczbę moli soli A, a do probówki II – taką samą liczbę moli soli B. Stwierdzono, że w probówce I powstały roztwór jest cieplejszy od użytej wody destylowanej, natomiast zawartość probówki II nieco ochłodziła się w czasie rozpuszczania w niej soli B.

Wiedząc, że do przygotowania roztworów użyto chlorku magnezu i azotanu(V) amonu, a standardowe entalpie rozpuszczania w wodzie tych soli wynoszą

$\Delta H^o (MgCl_2) = -154\ kJ \cdot mol^{-1}$

$\Delta H^o (NH_4NO_3) = 26\ kJ \cdot mol^{-1}$

napisz wzór soli, której roztwór otrzymano w probówce I.

Na podstawie: K.-H. Lautenschläger, W. Schröter, A. Wanninger, *Nowoczesne kompendium chemii*, Warszawa 2007

W probówce I otrzymano roztwór .....

5.4

Zadanie 8. ***(3 pkt)***

Reakcja sodu z wodą zachodzi natychmiast po wprowadzeniu metalu do wody. Reakcja siarki z tlenem wymaga ogrzania siarki w celu zapoczątkowania procesu. Obydwie opisane przemiany są egzotermiczne.

a) Napisz <u>w formie cząsteczkowej</u> równanie procesu, który ma <u>niższą</u> energię aktywacji.

.....

Kurs maturalny- Stechiometria
samurajchemiczny.elms.pl

Julia Kasbrylak juliakasbrylak@gmail.com

5.5

Zadanie 13. *(1 pkt)*

Przeczytaj poniższe zdania i zakwalifikuj opisane reakcje (1, 2 i 3) do egzotermicznych lub endotermicznych.

1. W wyniku spalania tlenku węgla(II) powstaje tlenek węgla(IV). Tlenek węgla(II) jest wysokoenergetycznym paliwem.
2. W wyniku ogrzewania manganianu(VII) potasu otrzymuje się tlen. Przerwanie ogrzewania powoduje zaprzestanie wydzielania się gazu.
3. Podczas reakcji cynku z kwasem solnym można zaobserwować wzrost temperatury reagentów w probówce.

Reakcja 1. .....

Reakcja 2. .....

Reakcja 3. .....

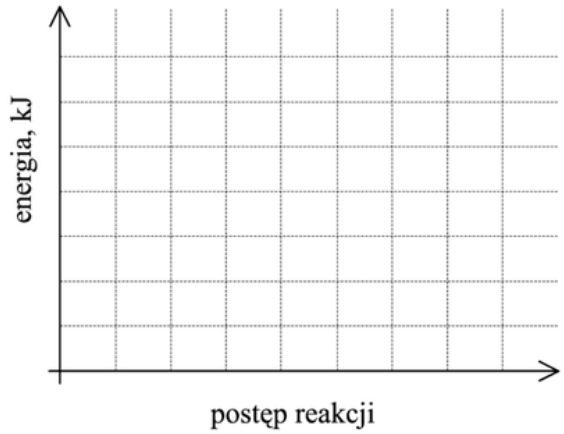
5.6

Zadanie 8. *(3 pkt)*

Reakcja sodu z wodą zachodzi natychmiast po wprowadzeniu metalu do wody. Reakcja siarki z tlenem wymaga ogrzania siarki w celu zapoczątkowania procesu. Obydwie opisane przemiany są egzotermiczne.

b) Wykonaj wykres ilustrujący zmiany energii reagentów podczas przebiegu jednej z opisanych w informacji reakcji. Zaznacz na wykresie odcinek odpowiadający energii aktywacji.

Wykres:

Zadanie 7. *(2 pkt)*

Reakcję otrzymywania amoniaku z azotu i wodoru można opisać równaniem

$$N_{2\,(g)} + 3H_{2\,(g)} \rightleftarrows 2NH_{3\,(g)} \qquad \Delta H^{o} = -91{,}88\ kJ$$

a) Określ, czy reakcja syntezy amoniaku jest egzotermiczna, czy endotermiczna.

.....

b) Ustal wartość standardowej <u>entalpii tworzenia</u> amoniaku.

Odpowiedź:

Kurs maturalny- Stechiometria
samurajchemiczny.elms.pl

Julia Kasbrylak juliakasbrylak@gmail.com

5.7

🕮 Informacja do zadania 8. i 9.

Wapno gaszone, składnik zaprawy wapiennej, powstaje w reakcji wapna palonego CaO z wodą. Zaprawa wapienna twardnieje dzięki reakcji wapna gaszonego z tlenkiem węgla(IV) zawartym w powietrzu.

Zadanie 9. *(1 pkt)*

Uzupełnij poniższe zdanie. Wybierz i podkreśl właściwe określenie spośród podanych w nawiasie.

Reakcja otrzymywania wapna gaszonego jest przemianą egzotermiczną, co oznacza, że podczas tej przemiany energia w postaci ciepła jest (pochłaniana / wydzielana).

Informacja do zadań 31.–32.

Glukoza jest syntetyzowana przez rośliny zielone podczas procesu fotosyntezy, w którym światło słoneczne dostarcza energię niezbędną do wytworzenia tego monosacharydu. Wiele cząsteczek glukozy łączy się następnie wiązaniami chemicznymi, w wyniku czego tworzy materiał budulcowy lub zapasowy rośliny.

$$6CO_2 + 6H_2O \xrightarrow{\text{światło słoneczne}} \underset{\text{glukoza}}{6O_2 + C_6H_{12}O_6} \longrightarrow \text{celuloza, skrobia}$$

Organizm ludzki nie wytwarza enzymów koniecznych do trawienia celulozy, więc dla człowieka źródłem węglowodanów jest skrobia. Jest ona trawiona w ustach i żołądku przez enzymy *glikozydazy*, w których obecności rozkłada się na glukozę.

Na podstawie: John McMurry, *Chemia organiczna*, Warszawa 2000.

Zadanie 31. *(1 pkt)*

Określ, czy reakcja fotosyntezy jest endoenergetyczna, czy – egzoenergetyczna.

.....

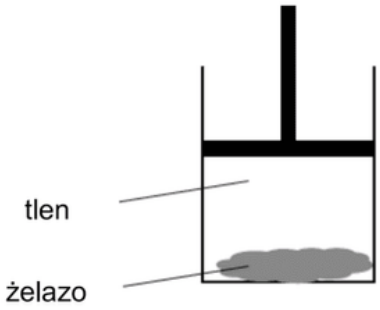
Kurs maturalny- Stechiometria
samurajchemiczny.elms.pl

Julia Kasbrylak juliakasbrylak@gmail.com

5.8

Zadanie 8. (0–1)

Przeprowadzono doświadczenie, którego celem była obserwacja zmian energii wewnętrznej badanego układu w wyniku przemiany chemicznej. W procesie przeprowadzonym w warunkach izotermiczno-izobarycznych wprowadzono do cylindra gazowy tlen oraz sproszkowane żelazo i zamknięto ten cylinder ruchomym tłokiem. Schemat doświadczenia przedstawiono na poniższym rysunku.

W warunkach doświadczenia reakcja zachodziła z niewielką szybkością. Ścianki cylindra umożliwiały wymianę ciepła z otoczeniem.

Uzupełnij poniższe zdania. Wybierz i zaznacz jedną odpowiedź spośród podanych w każdym nawiasie.

W wyniku przebiegu opisanego procesu tlen się zużywa, a tłok przesuwa się (w dół / w górę), wykonując pracę nad układem. Przemianie żelaza w tlenek żelaza(III) towarzyszyło odprowadzenie ciepła do otoczenia, co oznacza, że ta reakcja jest procesem (endoenergetycznym / egzoenergetycznym).

5.9

Zadanie 21.

W celu zbadania efektu cieplnego reakcji chemicznych przeprowadzono cztery doświadczenia oznaczone numerami I–IV. Mieszano po $100\ cm^3$ wodnych roztworów substancji, wymienionych w odpowiednich wierszach tabeli, o stężeniu molowym $0,2\ mol \cdot dm^{-3}$ i o początkowej temperaturze równej 25 °C. Następnie zmierzono temperaturę każdej z otrzymanych mieszanin.

Numer doświadczenia	Substancja rozpuszczona w 1. roztworze	Substancja rozpuszczona w 2. roztworze
I	chlorek baru	siarczan(VI) sodu
II	kwas solny	wodorotlenek potasu
III	wodorotlenek baru	kwas siarkowy(VI)
IV	kwas azotowy(V)	wodorotlenek sodu

Zaobserwowano, że w każdym doświadczeniu temperatura uzyskanych mieszanin była wyższa niż temperatura użytych roztworów i że przyrost temperatury ΔT w niektórych doświadczeniach był taki sam.

Zadanie 21.2. (0–1)

Napisz numery wszystkich doświadczeń, w których zaobserwowany wzrost temperatury ΔT był jednakowy.

.....

Kurs maturalny- Stechiometria
samurajchemiczny.elms.pl

Julia Kasbrylak juliakasbrylak@gmail.com

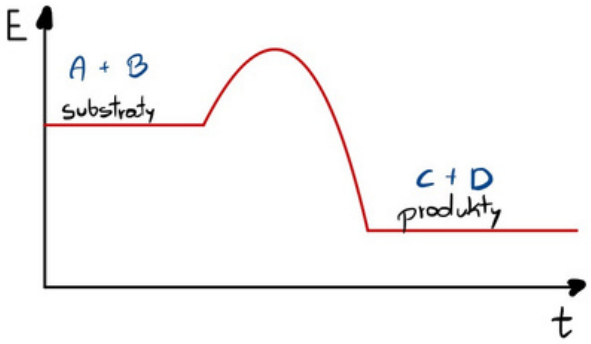
Prawo Lavoisiera - Laplace'a

Entalpia reakcji rozkładu do składników prostych ma taką samą wartość jak reakcja do niej odwrotna, ale przeciwny znak.

Możemy to uogólnić do każdej reakcji, nie tylko reakcji syntezy i analizy:

$$\Delta H_{\text{procesu odwrotnego}} = -\Delta H_{\text{procesu odwrotnego}}$$

Dlatego wykres dla procesu $A + B \rightleftarrows C + D$ jest wykresem czytanym $\nu \rightarrow$ dla $A+B \rightarrow C+D$ a czytany $\nu \leftarrow$ dla $C+D \rightarrow A+B$

$A + B \rightarrow C + D \quad \Delta H = -X$

$C + D \rightarrow A + B \quad \Delta H = X$

Julia Kasbrylak juliakasbrylak@gmail.com

6.1

Zadanie 8. *(1 pkt)*

Podaj wartość standardowej entalpii reakcji B (ΔH°_B), znając wartość standardowej entalpii reakcji A (ΔH°_A).

A. $2H_{2\,(g)} + O_{2\,(g)} \rightarrow 2H_2O_{\,(g)}$ $\qquad \Delta H^\circ_A = -484$ kJ

B. $H_2O_{\,(g)} \rightarrow H_{2\,(g)} + \frac{1}{2} O_{2\,(g)}$

Standardowa entalpia reakcji B ΔH°_B = ...

6.2

Zadanie 30. *(1 pkt)*

Benzen wrze pod ciśnieniem 1000 hPa (1 bar) w temperaturze 352,2 K. Standardowa molowa entalpia parowania benzenu w temperaturze przemiany wynosi 30,8 kJ · mol^{-1}.

P.W. Atkins, *Chemia fizyczna*, Warszawa 2001.

Na podstawie powyższej informacji oceń, czy <u>skraplanie</u> benzenu w temperaturze 352,2 K jest przemianą egzo- czy endotermiczną.

.....

6.3

Zadanie 7. *(1 pkt)*

Entalpia reakcji przebiegającej zgodnie z równaniem:

$$2O_{3\,(g)} \rightarrow 3O_{2\,(g)}$$

jest równa $\Delta H^\circ = -285$ kJ.

Na podstawie: M. Sienko, R. Plane, *Chemia*, Warszawa 1996.

7.1. Określ, czy przemiana opisana równaniem jest egzotermiczna, czy endotermiczna.

.....

7.2. Napisz wzór tej odmiany alotropowej tlenu, która jest trwalsza.

.....

7.3. Podaj wartość (z jednostką) standardowej entalpii tworzenia ozonu.

.....

Kurs maturalny- Stechiometria
samurajchemiczny.elms.pl

Julia Kasbrylak juliakasbrylak@gmail.com

Entalpia z energii wiązań

Efekt energetyczny reakcji możemy obliczyć sumując energię potrzebną do rozerwania wiązań z energią która się uwolni w wyniku stworzenia wiązania. Proces rozrywania wiązań traktujemy jako endoenergetyczny.
Proces tworzenia wiązań jako egzoenergetyczny.

np. $N_2 + 3H_2 \rightleftharpoons 2NH_3$

$N \equiv N$: 947 kJ/mol
$N-H$: 390 kJ/mol
$H-H$: 436 kJ/mol

$$\Delta H = 947 + 3 \cdot 436 + 2 \cdot 3 \cdot (-390)$$

$$\Delta H = \underline{\underline{-85\ kJ/mol}}$$

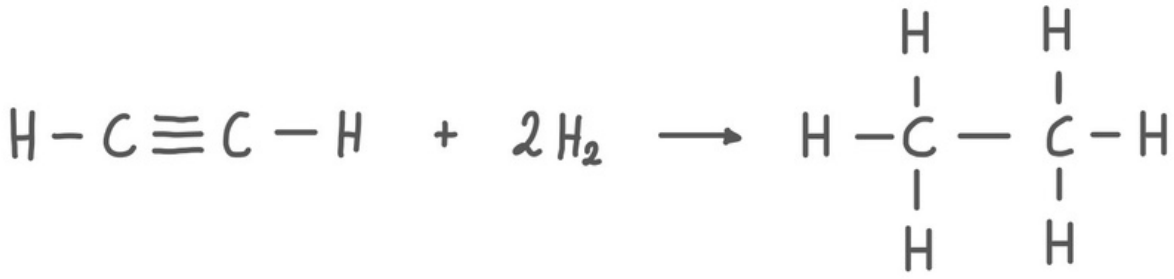

Julia Kasbrylak juliakasbrylak@gmail.com

Zadanie 7.1

Oblicz entalpię reakcji:

Znając energię wiązań:

wiązanie	C≡C	C—H	C-C	H—H
energia [kJ/mol]	830	412	338	432

Julia Kasbrylak juliakasbrylak@gmail.com

PRAWO HESSA

Ciepło reakcji chemicznej, gdy $V = const.$ i $p = const.$, nie zależy od tego jaką drogą przebiega reakcja a jedynie od stanu początkowego i końcowego

Julia Kasbrylak juliakasbrylak@gmail.com

8.1

Zadanie 8. ***(2 pkt)***

Oblicz standardową entalpię (ΔH^0) reakcji opisanej równaniem:

$$Al_2O_{3\,(korund)} + 3SO_{3\,(g)} \rightarrow Al_2(SO_4)_{3\,(krystaliczny)}$$

znając standardowe entalpie tworzenia:

1) $2Al_{(s)} + \frac{3}{2}O_{2\,(g)} \rightarrow Al_2O_{3\,(korund)}$ $\quad \Delta H_1^o = -1671{,}0\ kJ \cdot mol^{-1}$

2) $S_{(rombowa)} + \frac{3}{2}O_{2\,(g)} \rightarrow SO_{3\,(g)}$ $\quad \Delta H_2^o = -395{,}5\ kJ \cdot mol^{-1}$

3) $2Al_{(s)} + 3S_{(rombowa)} + 6O_{2\,(g)} \rightarrow Al_2(SO_4)_{3\,(krystaliczny)}$ $\quad \Delta H_3^o = -3437{,}4\ kJ \cdot mol^{-1}$

Wynik podaj z dokładnością do jednego miejsca po przecinku.

Obliczenia:

Odpowiedź:

8.2

Zadanie 37. ***(2 pkt)***

Oblicz entalpię tworzenia (ΔH_X) tlenku węgla(II)

$$C_{(grafit)} + \frac{1}{2}O_2 \rightarrow CO_{(g)}$$

na podstawie entalpii następujących reakcji:

$C_{(grafit)} + O_2 \rightarrow CO_{2(g)}$ $\quad \Delta H_1 = -393{,}5\ kJ \cdot mol^{-1}$

$CO_{(g)} + \frac{1}{2}O_2 \rightarrow CO_{2(g)}$ $\quad \Delta H_2 = -283{,}0\ kJ \cdot mol^{-1}$

Obliczenia:

Julia Kasbrylak juliakasbrylak@gmail.com

8.3

🕮 *Informacja do zadania 41. i 42.*

W silnikach spalinowych – w wysokiej temperaturze – przebiegają różne reakcje uboczne. Powstające spaliny w kontakcie z tlenem ulegają dalszym przemianom. Ze względu na szkodliwość produktów, do najważniejszych należą procesy:

$$\text{I. } N_{2(g)} + O_{2(g)} \rightleftharpoons 2NO_{(g)} \qquad \Delta H^{\circ}_{298\,K} = 182{,}5\ \text{kJ}$$

$$\text{II. } 2NO_{(g)} + O_{2(g)} \rightleftharpoons 2NO_{2(g)} \qquad \Delta H^{\circ}_{298\,K} = -114{,}1\ \text{kJ}$$

Zadanie 42. *(2 pkt)*

Oblicz standardową entalpię reakcji:

$$N_{2(g)} + 2O_{2(g)} \rightleftharpoons 2NO_{2(g)}$$

Obliczenia:

8.4

Zadanie 13. *(2 pkt)*

W tabeli podano wartości standardowej molowej entalpii trzech reakcji.

Równanie reakcji	Standardowa molowa entalpia
$C_2H_6\,(g) + 3\frac{1}{2}O_2\,(g) \rightarrow 2CO_2\,(g) + 3H_2O\,(c)$	$\Delta_{sp}H^{\circ}_{C_2H_6} = -1560{,}7\ \text{kJ}\cdot\text{mol}^{-1}$
$C_2H_4\,(g) + 3O_2\,(g) \rightarrow 2CO_2\,(g) + 2H_2O\,(c)$	$\Delta_{sp}H^{\circ}_{C_2H_4} = -1411{,}2\ \text{kJ}\cdot\text{mol}^{-1}$
$H_2\,(g) + \frac{1}{2}O_2\,(g) \rightarrow H_2O\,(c)$	$\Delta_{tw}H^{\circ}_{H_2O} = -285{,}8\ \text{kJ}\cdot\text{mol}^{-1}$

J. Sawicka, A. Janich-Kilian, W. Cejner-Mania, G. Urbańczyk, *Tablice chemiczne*, Gdańsk 2001.

Na podstawie powyższych danych oblicz standardową molową entalpię reakcji uwodornienia etenu ΔH°_{x}, która zachodzi zgodnie z równaniem:

$$C_2H_4\,(g) + H_2\,(g) \rightarrow C_2H_6\,(g)$$

Wynik podaj z dokładnością do pierwszego miejsca po przecinku.

Obliczenia:

Odpowiedź:

Kurs maturalny- Stechiometria
samurajchemiczny.elms.pl

Julia Kasbrylak juliakasbrylak@gmail.com

8.5

Zadanie 10. *(2 pkt)*

Oblicz standardową entalpię tworzenia etanolu z pierwiastków. Skorzystaj z podanych równań reakcji i z wartości standardowych entalpii spalania. Wynik podaj z dokładnością do drugiego miejsca po przecinku.

$$H_2(g) + \frac{1}{2}O_2(g) \rightarrow H_2O(c) \qquad \Delta H_1^o = -285{,}83\ kJ \cdot mol^{-1}$$

$$C\ (grafit) + O_2(g) \rightarrow CO_2(g) \qquad \Delta H_2^o = -393{,}51\ kJ \cdot mol^{-1}$$

$$C_2H_5OH(c) + 3O_2(g) \rightarrow 2CO_2(g) + 3H_2O(c) \qquad \Delta H_3^o = -1357{,}20\ kJ \cdot mol^{-1}$$

Na podstawie: Witold Mizerski, *Tablice chemiczne*, Warszawa 1997.

Obliczenia:

8.6

Zadanie 24. *(3 pkt)*

Napisz równanie reakcji otrzymywania benzenu z pierwiastków, a następnie oblicz standardową entalpię tworzenia benzenu (w postaci cieczy), znając standardowe entalpie spalania grafitu, wodoru i benzenu.

$$C_{grafit} + O_{2(g)} \rightarrow CO_{2(g)} \qquad \Delta H_1^o = -393{,}50\ kJ/mol$$

$$H_{2(g)} + \frac{1}{2}O_{2(g)} \rightarrow H_2O_{(c)} \qquad \Delta H_2^o = -285{,}84\ kJ/mol$$

$$C_6H_{6(c)} + \frac{15}{2}O_{2(g)} \rightarrow 6CO_{2(g)} + 3H_2O_{(c)} \qquad \Delta H_3^o = -3267{,}60\ kJ/mol$$

Równanie reakcji: .....

Obliczenia:

Kurs maturalny- Stechiometria
samurajchemiczny.elms.pl

Julia Kasbrylak juliakasbrylak@gmail.com

Obliczanie entalpii gdy równania nie są zapisane

8.7

Zadanie 31. ***(2 pkt)***

W tabeli podano wartości standardowej molowej entalpii tworzenia etanolu oraz produktów jego całkowitego spalania.

Związek	Standardowa entalpia tworzenia $\Delta_{tw}H°$
$C_2H_5OH\,(c)$	$-287{,}0\ kJ \cdot mol^{-1}$
$H_2O\,(c)$	$-285{,}8\ kJ \cdot mol^{-1}$
$CO_2\,(g)$	$-393{,}5\ kJ \cdot mol^{-1}$

Na podstawie: K.-H. Lautenschläger, W. Schröter, A. Wanninger, *Nowoczesne kompendium chemii*, Warszawa 2007.

Oblicz wartość standardowej molowej entalpii spalania etanolu $\Delta_{sp}H°$

$$C_2H_5OH\,(c) + 3O_2\,(g) \rightarrow 2CO_2\,(g) + 3H_2O\,(c)$$

Wynik podaj z dokładnością do pierwszego miejsca po przecinku.

Obliczenia:

Julia Kasbrylak juliakasbrylak@gmail.com

8.8

Zadanie 17. *(3 pkt)*

W tabeli podano wartości standardowej entalpii spalania metanu, wodoru i węgla.

	$\Delta_{sp}H°$, kJ·mol^{-1}
metan*	− 891
węgiel	− 394
wodór*	− 286

*Produktem spalania jest woda ciekła.

Na podstawie: W. Mizerski, *Tablice chemiczne*, Warszawa 2003.

Oblicz standardową entalpię tworzenia metanu. Oceń, czy poprawne jest twierdzenie, że w reakcji syntezy metanu z pierwiastków produkt ma energię wyższą od substratów. Uzasadnij swoją ocenę.

Obliczenia:

Ocena wraz z uzasadnieniem:

Kurs maturalny- Stechiometria
samurajchemiczny.elms.pl

Julia Kasbrylak juliakasbrylak@gmail.com

8.9

Zadanie 27. *(2 pkt)*

Poniżej podano wartości standardowej entalpii spalania acetylenu i benzenu.

C_2H_2 (g) $\quad \Delta_{sp} H° = -1300{,}3\ kJ \cdot mol^{-1}$

C_6H_6 (c) $\quad \Delta_{sp} H° = -3268{,}4\ kJ \cdot mol^{-1}$

Na podstawie: W. Mizerski, *Tablice chemiczne,* Warszawa 2013.

Na podstawie powyższych danych oblicz entalpię ΔH^{o}_{x} reakcji trimeryzacji acetylenu, która zachodzi zgodnie z równaniem:

$$\mathbf{3C_2H_2\ (g) \rightarrow C_6H_6\ (c)}$$

Obliczenia:

8.10

Zadanie 23. *(2 pkt)*

Standardowa molowa entalpia reakcji spalania kwasu benzoesowego opisanej równaniem

$$C_6H_5COOH(s) + 7\tfrac{1}{2}O_2(g) \rightarrow 7CO_2(g) + 3H_2O(c)$$

wynosi $\Delta_{sp}H^{o}_{C_6H_5COOH} = -3227\ kJ \cdot mol^{-1}$. Standardowa entalpia tworzenia wody w ciekłym stanie skupienia ma wartość $\Delta_{tw}H^{o}_{H_2O} = -286\ kJ \cdot mol^{-1}$, a standardowa entalpia tworzenia gazowego tlenku węgla(IV) wynosi $\Delta_{tw}H^{o}_{CO_2} = -394\ kJ \cdot mol^{-1}$.

Na podstawie: J. Sawicka, A. Janich-Kilian, W. Cejner-Mania, G. Urbańczyk, *Tablice chemiczne*, Gdańsk 2001.

Na podstawie powyższych danych oblicz standardową entalpię tworzenia kwasu benzoesowego w stałym stanie skupienia $\Delta_{tw}H^{o}_{x}$. Wynik podaj w zaokrągleniu do jedności.

Obliczenia:

Odpowiedź:

Kurs maturalny- Stechiometria
samurajchemiczny.elms.pl

Julia Kasbrylak juliakasbrylak@gmail.com

8. 11

Zadanie 23. *(2 pkt)*

Standardowa molowa entalpia reakcji spalania glicerolu opisanej równaniem:

$$C_3H_5(OH)_3\,(c) + 3\tfrac{1}{2}O_2\,(g) \rightarrow 3CO_2\,(g) + 4H_2O\,(c)$$

wynosi $\Delta_{sp}H^{\circ}_{C_3H_5(OH)_3} = -1655\ \text{kJ}\cdot\text{mol}^{-1}$. Standardowa entalpia tworzenia wody w ciekłym stanie skupienia $\Delta_{tw}H^{\circ}_{H_2O} = -286\ \text{kJ}\cdot\text{mol}^{-1}$, a standardowa entalpia tworzenia gazowego tlenku węgla(IV) $\Delta_{tw}H^{\circ}_{CO_2} = -394\ \text{kJ}\cdot\text{mol}^{-1}$.

Źródło: J. Sawicka, A. Janich-Kilian, W. Cejner-Mania, G. Urbańczyk, *Tablice chemiczne*, Gdańsk 2001.

Na podstawie powyższych danych oblicz standardową entalpię tworzenia glicerolu w ciekłym stanie skupienia $\Delta_{tw}H^{\circ}_{x}$.

Obliczenia:

8. 12

Zadanie 28. *(2 pkt)*

Oblicz standardową entalpię uwodornienia propenu ΔH^0_x, jeżeli standardowa entalpia tworzenia propanu ΔH^0_1 wynosi $-104{,}7\ \text{kJ/mol}$, a standardowa entalpia tworzenia propenu ΔH^0_2 wynosi $20{,}0\ \text{kJ/mol}$.

Na podstawie: W. Mizerski „Tablice chemiczne", Warszawa 1997

Obliczenia:

Odpowiedź:

Kurs maturalny- Stechiometria
samurajchemiczny.elms.pl

Julia Kasbrylak juliakasbrylak@gmail.com

8.
13

Zadanie 7. (0–1)

Rozstrzygnij, czy na podstawie wartości entalpii tworzenia CO oraz CO_2 można stwierdzić, że reakcja spalania tlenku węgla(II) jest egzotermiczna. Uzasadnij swoją odpowiedź.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

Julia Kasbrylak juliakasbrylak@gmail.com

Entalpia ze stosunków

8.14

Zadanie 22. ***(2 pkt)***

Standardowa molowa entalpia spalania etenu $C_2H_4\,(g)$ wynosi $\Delta_{sp}H° = -1411{,}2\ kJ \cdot mol^{-1}$, a standardowa molowa entalpia spalania etynu $C_2H_2\,(g)$ wynosi $\Delta_{sp}H° = -1301{,}1\ kJ \cdot mol^{-1}$.

Na podstawie: J. Sawicka, A. Janich-Kilian, W. Cejner-Mania, G. Urbańczyk, *Tablice chemiczne,* Gdańsk 2001.

Oceń, w którym przypadku można uzyskać więcej energii wydzielonej na sposób ciepła: podczas izobarycznego spalania całkowitego 20 gramów etenu czy podczas izobarycznego spalania całkowitego 20 gramów etynu. Wykonaj odpowiednie obliczenia w odniesieniu do warunków standardowych.

Obliczenia:

Odpowiedź:

8.15

Zadanie 7. ***(2 pkt)***

Poniżej podano wartości standardowej entalpii tworzenia trzech związków chemicznych.

$CO_{2\,(g)}$ $\quad \Delta H_1^\circ = -394\ kJ \cdot mol^{-1}$

$CaO_{(s)}$ $\quad \Delta H_2^\circ = -635\ kJ \cdot mol^{-1}$

$CaCO_{3\,(s)}$ $\quad \Delta H_3^\circ = -1207\ kJ \cdot mol^{-1}$

Na podstawie: K.-H. Lautenschläger, W. Schröter, A. Wanninger, *Nowoczesne kompendium chemii*, Warszawa 2007

Korzystając z powyższych danych, oblicz wartość entalpii ΔH_x° reakcji rozkładu <u>50 gramów</u> węglanu wapnia, która zachodzi zgodnie z równaniem

$$CaCO_{3\,(s)} \rightarrow CaO_{(s)} + CO_{2\,(g)}$$

Obliczenia:

Odpowiedź:

Julia Kasbrylak juliakasbrylak@gmail.com

8. 16

Zadanie 9. (0–2)

Reakcja rozkładu azotanu(V) ołowiu(II) jest procesem endoenergetycznym i przebiega zgodnie z równaniem:

$$2Pb(NO_3)_2 \rightarrow 2PbO + 4NO_2\uparrow + O_2\uparrow$$

Wartości standardowych entalpii tworzenia związków biorących udział w opisanej reakcji podano w poniższej tabeli.

	$Pb(NO_3)_2$	PbO	NO_2
standardowa entalpia tworzenia ΔH°, $kJ \cdot mol^{-1}$	–449,2	–218,6	34,2

Na podstawie: W. Mizerski, *Tablice chemiczne*, Warszawa 2013.

Oblicz, ile energii na sposób ciepła należy dostarczyć, aby całkowicie rozłożyć 3,31 g $Pb(NO_3)_2$.

Obliczenia:

8. 17

Informacja do zadań 57–58.

W pracującym ogniwie paliwowym zasilanym bezpośrednio metanolem na elektrodach biegną reakcje chemiczne:

reakcja 1: $O_2\,(g) + 4H^+\,(aq) + 4e^- \rightarrow 2H_2O\,(c)$

reakcja 2: $CH_3OH\,(g) + H_2O\,(c) \rightarrow CO_2\,(g) + 6H^+\,(aq) + 6e^-$

Zadanie 58. (0–2)

Oblicz efekt cieplny sumarycznego procesu przebiegającego w opisanym ogniwie paliwowym w przeliczeniu na 1 mol metanolu. Przyjmij, że w warunkach pracy ogniwa:

$\Delta H_{tw.}(CH_3OH\,(g)) = -201{,}0\ kJ \cdot mol^{-1}$,

$\Delta H_{tw.}(H_2O\,(c)) = -285{,}8\ kJ \cdot mol^{-1}$,

$\Delta H_{tw.}(CO_2\,(g)) = -393{,}5\ kJ \cdot mol^{-1}$.

Obliczenia:

Kurs maturalny- Stechiometria
samurajchemiczny.elms.pl

Julia Kasbrylak juliakasbrylak@gmail.com

8.
18

Zadanie

Standardowa entalpia rozkładu HJ na pierwiastki wynosi −26,5 kJ/mol. Podczas rozkładu 20g HJ uzyskano 2 kJ ciepła. Oblicz wydajność opisanej reakcji.

Julia Kasbrylak juliakasbrylak@gmail.com